

Nr 151.

Av herr **Gustavson, John**, och herr **Andersson, Alfred**, om vidgad uppgift för jordbrukets maskinlånafond och nytt kapitaltillskott till fonden.

I årets statsverksproposition under kapitalbudgeten, statens utlåningsfonder, har beträffande jordbrukets maskinlånafond icke något nytt kapitaltillskott av Kungl. Maj:t äskats.

I skrivelse till Kungl. Maj:t har lantbruksstyrelsen beträffande lånefondens kapitaltillgång anfört:

»Den till utlåning disponibla kapitaltillgången uppgick den 1 juli 1941 till i runt tal 3,021,000 kronor. Därjämte beräknades under budgetåren 1941/42 och 1942/43 inflyta amorteringar med 430,000 respektive 444,000 kronor. För ifrågavarande verksamhet torde sålunda under nämnda båda budgetår ett belopp av sammanlagt 3,895,000 kronor kunna beräknas stå till förfogande. Sagda belopp torde vara tillfyllest för att tillgodose ansökningar om lån från fonden såväl under innevarande budgetår som under budgetåret 1942/43.»

Man är tydligen nu framme vid den punkt i denna lånefonds verksamhet, då fonden börjar liksom att balansera sig själv. Syftemålet med ifrågavarande lånefond är att bereda det mindre jordbruket större möjlighet till maskinell utrustning för att därigenom även för dessa jordbruk den oundgängliga rationaliseringen skall kunna äga rum.

Hitintills har denna lånefond endast fått anlitas för anskaffandet av i de flesta fall större och dyrbara maskiner för gemensam användning av ett flertal jordbrukare inom ett visst område. Däremot har fonden icke gett den enskilde jordbrukaren möjlighet till inköp med hjälp av dessa lån av maskiner för endast eget bruk.

Särskilt ifråga om mjölkningsarbetet tvingas det mindre jordbruket att arbeta under mycket tyngre förhållanden än vad som är fallet för det större jordbruket med dess även på detta område längre drivna rationalisering. Var och en som har kommit i kontakt med småbrukarnas arbetsförhållanden vet vilken avsevärd lättnad särskilt för kvinnorna en mjölkmaskinsanläggning innebär. Ej minst de senaste åren med sina stora militärinkallelser ha klart visat nödvändigheten att på detta arbetsområde det mindre jordbrukets arbetsförhållanden underlättas.

Ett handtag på denna punkt från statsmakternas sida är ofrånkomligt om man menar allvar i syftet att genom denna lånefond stödja det mindre jordbruket vid sådan maskinanskaffning, som det har svårast att på egen hand ekonomiskt realisera. Som exempel kan nämnas, att det är lättare för några jordbrukare att gemensamt upptaga ett lån för att inköpa ett tröskverk för gemensamt bruk än för en ensam jordbrukare att skaffa borgen för ett lån, som skulle för honom möjliggöra inköp av mjölkmaskin. Då avbetalnings-

tiden från de företag, som tillverka och försälja dessa maskiner, nu inskränkes till ett år, har anskaffningsmöjligheterna för den mindre jordbrukaren ytterligare försvårats.

I motioner vid 1940 och 1941 års riksdagar har förut hemställts att för inköp av mjölkmaskinsanläggning för den enskilde jordbrukarens eget bruk skulle kunna utlämnas lån från jordbrukets maskinlänefond.

Jordbruksutskottet, som vid nämnda riksdagar icke kunnat förorda riksdagens bifall till den i motionerna gjorda hemställan, har därvid erinrat att fonden inrättats för tillgodoseende av behovet hos mindre jordbrukare av lånemedel för anskaffande av jordbruksmaskiner, *avsedda att användas gemensamt för flera jordbrukare*. Det har även i debatten, då denna fråga i riksdagen behandlats, anförts, att en utvidgning av lånerörelsen, så att även lån skulle kunna utlämnas åt den enskilde jordbrukaren för inköp av maskiner för endast eget bruk, skulle innebära en ny princip i denna statens utlåningspolitik. Denna princip har emellertid redan brutits, nämligen ifråga om lån för anskaffande av grästorkar m. m. Förhållandet är i själva verket nu så, att under det staten lämnar enskild storjordbrukare möjlighet att med tillhjälp av stora lån ur en statens länefond inköpa grästorkar, i stort sett för endast eget bruk, vägras en mindre jordbrukare ett mindre lån för inköp av mjölkmaskinsanläggning.

Nu inställer sig självfallet den frågan. Nu när jordbrukets maskinlänefond i sin hittillsvarande verksamhetsform kan verka utan nya kapitaltillskott, bör tiden vara inne för att vidga dess låneverksamhet och göra den mera effektiv för det mindre jordbruket.

Vi hemställa därför att för inköp av mjölkmaskinsanläggning för den enskilde jordbrukarens eget bruk, skall lån kunna utlämnas från jordbrukets maskinlänefond. Då lån för inköp av mjölkkningsmaskiner endast bör lämnas åt de mest behövande, bör en behovsprövning härvidlag införas.

En sådan utvidgning av länefondens uppgifter måste givetvis föranleda ett kapitaltillskott. Med länefondens nuvarande ekonomiska ställning torde ett nytt kapitaltillskott av 200,000 kronor vara tillfyllest. Emellertid bör enligt vår mening något nytt anslag härvidlag icke av riksdagen beslutas, utan föreslå vi att det av oss nämnda erforderliga beloppet av 200,000 kronor tillföres jordbrukets maskinlänefond genom att nämnda belopp överföres från länefonden: Lån för anskaffande av grästorkar m. m. Av förut anvisade medel på 4 miljoner kronor och med en utlåning under året på 1,007,410 kronor visar denna länefond på en för utlåning disponibel kapitaltillgång av cirka 2,992,600 kronor, vilket torde vara mer än tillräckligt för länefondens verksamhet och även tillåta av oss föreslagna överföring av visst belopp till jordbrukets maskinlänefond.

Med stöd av vad vi ovan anført få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta,
dels att av den reservation av cirka 2,992,600 kronor, som redovisas under kapitalbudgeten, statens utlåningsfonder: Lån för

anskaffande av grästorkar m. m., 200,000 kronor tagas och som nytt kapitaltillskott tillföras jordbrukets maskinlånefond, dels att erforderlig ändring av gällande författning för ifrågasvarande lånefond vidtages för tillgodoseende av de synpunkter, som ovan anförts.

Stockholm den 24 januari 1942.

John Gustavson
i Guntorp.

Alfred Andersson.
